

Aprobat	Hotărârea CEC nr. 1195 din 25 august 2023
În vigoare	29 august 2023
Publicat în Monitorul Oficial al RM	2023, nr. 332-333, art. 850

REGULAMENT

privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora

Capitolul I. Dispoziții generale

1. Prezentul regulament stabilește procedura de acreditare în calitate de observator, precum și drepturile, obligațiile, garanțiile statutului și răspunderea observatorilor acreditați.

2. Din motive de claritate și fluiditate a textului, precum și pentru a nu încălca textul cu dublete masculin/feminin, termenii folosiți în prezentul regulament care denumesc funcții au forma de masculin generic și poartă un caracter incluziv/nonsexist.

3. Observatorii sunt persoane acreditate în modul stabilit de Codul electoral și de prezentul regulament, care pot reprezenta organizații sau instituții interne, străine sau internaționale și care îndeplinesc misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor.

4. Statutul de observator este incompatibil cu cel de:

- 1) candidat la funcția electivă sau participant la referendum;
- 2) reprezentanți ai altor subiecți decât cei care cad sub incidența pct. 3;
- 3) trezorier al partidului politic, concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă;
- 4) funcționar electoral care își desfășoară activitatea în cadrul alegerilor sau referendumului;
- 5) reprezentant sau persoană de încredere a concurentului electoral ori a participantului la referendum;
- 6) conducător sau membru al grupului de inițiativă;
- 7) conducător (persoană cu funcții de răspundere) al cultului religios sau deservent din cadrul acestuia;
- 8) operator de interviu autorizat pentru efectuarea exit-pollurilor.

5. Observatorii pot fi:

1) naționali – cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot, acreditați de organele electorale în modul stabilit de Codul electoral și de prezentul regulament, la solicitarea asociațiilor obștești și a instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral din Republica Moldova, care au misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor;

2) internaționali – cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot, precum și cetățeni străini, care au 18 ani împliniți, reprezentanți ai autorităților electorale din străinătate și ai instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral, ai organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor neguvernamentale din străinătate, precum și experți internaționali în domeniul electoral, acreditați de Comisia Electorală Centrală în condițiile Codului electoral și ale prezentului regulament, care au misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor.

Capitolul II. Procedura de acreditare a observatorilor

6. Comisia Electorală Centrală acreditează, la cerere, observatori naționali și internaționali care pot monitoriza procesul electoral pe întreg teritoriul țării: în toate circumscripțiile electorale și la toate secțiile de votare, inclusiv la secțiile de votare constituite pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului și cele din străinătate.

7. Cererea pentru acreditarea observatorilor internaționali poate fi depusă dacă entitatea a primit din

partea Comisiei Electorale Centrale o invitație pentru monitorizarea alegerilor. Invitarea organizațiilor internaționale, reprezentanților guvernelor statelor străine și organizațiilor neguvernamentale din străinătate în calitate de experți internaționali, observatori internaționali poate fi făcută de către Comisia Electorală Centrală, din propria inițiativă sau la solicitarea entităților menționate în acest punct, precum și prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, la solicitarea Comisiei Electorale Centrale. În cazul alegerilor regionale, invitarea se face de către Comisia Electorală Centrală, la solicitarea Consiliului Electoral Central al Găgăuziei.

8. Reprezentanții organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine, ai autorităților electorale din străinătate, ai instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral și ai organizațiilor neguvernamentale din străinătate pot confirma la Comisia Electorală Centrală interpreți care vor asista observatorii internaționali acreditați pe durata activității lor.

9. Consiliul electoral de circumscripție acreditează, la cerere, observatori naționali din partea asociațiilor obștești/organizațiilor neguvernamentale înregistrate în Republica Moldova, pentru monitorizarea alegerilor doar pe teritoriul circumscripției din raza teritorială a acestuia.

10. Asociațiile obștești/organizațiile neguvernamentale din țară sau din străinătate pot solicita acreditarea observatorilor doar dacă în statutul lor sau în alte acte interne ale acestora se prevede desfășurarea misiunilor de observare a alegerilor și/sau realizarea activităților în domeniul apărării drepturilor omului sau a valorilor democratice, promovarea democrației participative și/sau intereselor unor categorii de cetățeni. Aceste entități trebuie să aibă un organ permanent de conducere, reprezentanți autorizați și mecanisme pentru comunicare cu aceștia.

11. La alegerile regionale, Consiliul Electoral Central al Găgăuziei acreditează observatorii naționali în conformitate cu regulile stabilite de către acesta, iar Comisia Electorală Centrală la alegerile regionale acreditează observatorii internaționali și confirmă interpreții în conformitate cu prevederile Codului electoral și ale prezentului regulament.

12. Cererea privind acreditarea observatorilor se depune la organul electoral prin următoarele modalități: direct la sediu, prin poștă sau prin e-mail.

13. Pentru acreditarea observatorilor și/sau confirmarea interpreților se depun următoarele documente:

1) În cazul observatorilor naționali:

a) cererea din partea entității care solicită acreditarea observatorilor, însoțită de lista persoanelor propuse pentru acreditare, completată conform modelului din anexa nr.1;

b) asociațiile obștești vor prezenta copia de pe extrasul din Registrul de stat al unităților de drept privind organizațiile necomerciale, eliberat cu cel mult 6 luni până la momentul prezentării, precum și copia de pe statut;

c) instituțiile de instruire și cercetare în domeniul electoral din Republica Moldova vor prezenta copia de pe actul de înregistrare la organul de stat competent;

d) pentru fiecare candidatură se prezintă copia de pe buletinul de identitate valabil sau de pe buletinul de identitate provizoriu valabil, cu mențiunile privind cetățenia Republicii Moldova. Pentru observarea alegerilor în secțiile de votare constituite în afara Republicii Moldova, poate fi prezentată copia de pe pașaportul cetățeanului Republicii Moldova.

2) În cazul observatorilor internaționali și/sau interpreților:

a) cererea din partea instituției/organizației care solicită acreditarea observatorilor și/sau confirmarea interpreților;

b) asociațiile obștești vor prezenta copia de pe statut, precum și copia de pe certificatul de înregistrare la organul competent sau echivalentul acestuia;

c) instituțiile de instruire și cercetare în domeniul electoral din străinătate vor prezenta copia de pe actul de înregistrare la organul de stat competent;

d) formularul cererii pentru acreditarea observatorului internațional completat de fiecare candidat conform modelului din anexa nr. 2;

e) pentru cetățenii străini – copia de pe pașaportul cetățeanului străin valabil (document de călătorie);

f) pentru cetățenii Republicii Moldova – copia de pe buletinul de identitate valabil sau de pe buletinul de identitate provizoriu valabil, cu mențiunile privind cetățenia Republicii Moldova. Pentru observarea alegerilor în secțiile de votare constituite în afara Republicii Moldova, poate fi prezentată copia de pe pașaportul cetățeanului Republicii Moldova.

3) Depunerea actelor cu abateri de la subpct. 1) și 2) reprezintă temei pentru respingerea candidaturii/candidaturilor observatorilor sau interpreților, ori respingerea cererii înaintate de entitatea solicitantă.

14. Cererea privind solicitarea invitației, acreditarea observatorilor și/sau confirmarea interpreților, poate fi depusă înaintea începerii perioadei electorale, dar nu mai devreme de data adoptării actului privind stabilirea datei alegerilor. Termenul limită pentru depunerea cererilor privind acreditarea observatorilor și/sau confirmarea interpreților este de 7 zile până în ziua alegerilor.

15. În procesul examinării admisibilității solicitării invitației și a cererilor de acreditare, Comisia Electorală Centrală conlucrează cu Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Serviciul de Informații și Securitate și Agenția Servicii Publice.

16. Cererile de acreditare a observatorilor naționali se examinează în termen de cel mult 5 zile de la depunerea dosarului complet, iar a celor internaționali în termen de cel mult 10 zile, dar nu mai târziu de ziua precedentă zilei alegerilor. Subiecții care au depus cererea de acreditare sunt informați cu cel puțin 24 de ore înainte de ședința organului electoral la care aceasta se va examina. Prezența lor sau a reprezentărilor lor la ședință este obligatorie dacă este solicitată expres de organul electoral. În acest caz, refuzul nemotivat de a se prezenta la ședința de examinare a cererii de acreditare poate servi drept temei pentru respingerea acesteia.

17. La examinarea cererii de acreditare a observatorilor, organul electoral adoptă una dintre următoarele soluții:

- 1) admite integral cererea de acreditare și acreditează toate persoanele de pe listă;
- 2) admite parțial cererea de acreditare și acreditează doar o parte din persoanele de pe listă;
- 3) respinge cererea de acreditare;

18. Examinarea cererii poate fi amânată, în cazul necesității de a clarifica anumite circumstanțe aferente procedurii administrative sau de a înlătura neajunsurile depistate. Organul electoral informează despre aceasta solicitantii.

19. Respingerea acreditării persoanelor în calitate de observator trebuie să fie întemeiată în corespundere cu prevederile Codului administrativ și ale Codului electoral.

20. Hotărârea organului electoral privind cererea de acreditare în calitate de observator reprezintă act administrativ individual și se contestă în conformitate cu prevederile capitolului XIII din Codul electoral nr. 325/2022 în procedura de contencios electoral cu aplicarea termenelor și competenței de examinare.

21. Evidența entităților care au depus cereri de acreditare și a observatorilor acreditați se efectuează prin intermediul modulului „Observatori” al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”. Refuzul persoanelor înaintate spre acreditare sau acreditate în calitate de observator de a-și da consimțământul pentru prelucrarea datelor cu caracter personal ce îi vizează de către Comisia Electorală Centrală/consiliul electoral de circumscripție constituie temei pentru respingerea sau anularea acreditării persoanei/persoanelor vizate.

22. În termen de cel mult 48 de ore din momentul adoptării hotărârii de acreditare, dar nu mai târziu de ziua precedentă zilei alegerilor, organul electoral eliberează reprezentanților entităților care au solicitat acreditarea observatorilor și/sau confirmarea interpreților legitimații conform modelului din anexa nr. 3. Pe durata efectuării procedurilor electorale, observatorii și interpreții poartă legitimațiile la piept, în loc vizibil. Legitimațiile sunt valabile în prezența actului de identitate, în baza căruia a fost eliberată legitimația.

23. Exercițarea atribuțiilor de observator începe din data intrării în vigoare a hotărârii de acreditare

și expiră în ziua imediat următoare zilei în care rezultatele finale ale alegerilor sunt confirmate irevocabil de către organele competente. În cazul infirmării legalității alegerilor și efectuării votării repetate, acreditarea se păstrează, iar în cazul dispunerii alegerilor noi după votarea repetată, acreditarea se reconfirmă la cererea solicitantului, fără a fi necesară prezentarea actelor stabilite la pct. 13.

Capitolul III. Drepturile și obligațiile observatorilor

24. În exercitarea atribuțiilor, observatorii au dreptul:

1) să asiste, fără a se implica în proces, la toate operațiunile electorale, inclusiv la toate ședințele organelor electorale, la verificarea, sigilarea și deschiderea urnelor de vot, la numărarea, totalizarea voturilor și centralizarea rezultatelor votării, la procesul de verificare a documentelor pentru înregistrarea candidaților, grupurilor de inițiativă/participanților la referendum, pregătire, tipărire și expediere a buletinelor de vot și certificatelor pentru drept de vot, la întocmirea tuturor proceselor-verbale privind rezultatele votării;

2) să asiste la procesul de verificare a listelor de subscripție, în baza unei cereri scrise către organul electoral;

3) să ia cunoștință de listele electorale și să verifice dacă datele cu privire la alegători sunt corecte, să depună solicitări pentru corectarea erorilor comise la înscrierea datelor despre alți alegători cu cel mult 7 zile înainte de ziua alegerilor, cu anexarea actelor confirmative;

4) să informeze președintele organului electoral despre neregulile observate în procesul alegerilor;

5) să aibă acces la toate informațiile cu caracter electoral, la listele electorale, la procesele-verbale întocmite de organele electorale;

6) să obțină copii de pe hotărârile, procesele-verbale ale organului electoral;

7) să asiste, fără a se implica în proces, la întâlnirile concurenților electorali/participanților la referendum cu alegătorii și la procesul de colectare a semnăturilor de către grupurile de inițiativă;

8) după ce vor înștiința președintele organului electoral, să efectueze înregistrări video și audio, să fotografieze derularea procesului electoral, fără a pune în pericol secretul și securitatea votării sau protecția datelor cu caracter personal;

9) să informeze opinia publică privind constatările efectuate;

10) în caz de necesitate, să fie însoțiți de interpreți, care nu vor interveni în procesul electoral sau în alte acțiuni ale organelor electorale;

11) să întreprindă alte acțiuni care nu contravin Codului electoral, prezentului regulament și altor acte normative;

12) observatorii naționali pot depune sesizări privind neregulile depistate, care se examinează de către organul electoral, cu informarea obligatorie a autorului sesizării despre decizia luată. Depunerea și soluționarea sesizărilor este efectuată atât în formă scrisă, cât și prin intermediul modulului „Observatori” al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”. Acces la modul au observatorii, birourile electorale vizate și organele electorale ierarhic superioare.

25. În exercitarea atribuțiilor, observatorii sunt obligați:

1) să fie imparțiali și să nu-și exprime părerile personale sau preferințele vizavi de anumiți concurenți electorali/participanți la referendum sau privind unele probleme ce apar în procesul alegerilor;

2) în ziua alegerilor să nu exprime constatări care ar favoriza sau defavoriza anumiți concurenți electorali/participanți la referendum;

3) să nu intervină în procesul alegerilor, în procedurile din ziua alegerilor sau în numărarea voturilor;

4) să poarte legitimația eliberată de organul electoral și, la solicitarea tuturor persoanelor interesate, să se legitimeze și să confirme că persoana care îi însoțește este interpret, toți urmând să prezinte actul de identitate;

5) să nu poarte la vedere simboluri ce aparțin concurenților electorali/participanților la referendum;

6) să nu dea instrucțiuni sau să întreprindă acțiuni contrare deciziilor organelor electorale;

7) să nu facă agitație în favoarea sau în defavoarea concurenților electorali sau participanților la referendum;

8) să cunoască și să respecte legislația Republicii Moldova și prevederile prezentului regulament;

9) să asigure, în conformitate cu prevederile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, confidențialitatea și conformitatea prelucrării datelor cu caracter personal la care au acces și să nu utilizeze/prelucreze datele în alte scopuri decât cel stabilit, precum și să nu dezvăluie datele de care au luat cunoștință în activitatea lor nici după încetarea calității de observator.

Capitolul IV. Garanții ale statutului de observator

26. Pentru exercitarea eficientă a atribuțiilor stabilite, observatorii sunt asigurați material și financiar de către părțile ce i-au înaintat pentru acreditare sau din cont propriu.

27. Procedura de obținere a vizei și modul de intrare, ieșire, aflare și ședere pe teritoriul Republicii Moldova a observatorilor internaționali și a interpreților se face în condițiile Legii nr. 269/1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova și ale Legii nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova. Observatorii, interpreții sau organizațiile care le-au înaintat candidaturile pentru acreditare/confirmare sunt responsabili să aibă actele, vizele necesare pentru călătorie și intrare/ieșire în/din Republica Moldova. Obținerea acreditării în calitate de observator internațional și/sau confirmării în calitate de interpret nu conferă în mod automat dreptul pentru obținerea vizei de intrare pe teritoriul Republicii Moldova și/sau dreptul de intrare/ieșire pe/de pe teritoriul Republicii Moldova.

28. Observatorii și asociațiile obștești care au solicitat acreditarea observatorilor pot depune la organul electoral ierarhic superior contestații împotriva organului electoral care le-a aplicat sancțiunea, iar dacă sancțiunea a fost aplicată de Comisia Electorală Centrală, contestațiile se depun conform art. 98 alin. (1) pct. 2) lit. a) din Codul Electoral 235/2022.

29. Punctele 24 și 25 se aplică în modul corespunzător și în cazul organizării alegerilor regionale.

Capitolul V. Răspunderea observatorilor

30. În cazul încălcării de către observator a cadrului normativ electoral, organul electoral care a acreditat observatorul este în drept să îi aplice, prin adoptarea unei hotărâri în acest sens, ținând cont de gravitatea încălcării, una dintre următoarele sancțiuni: avertismentul sau anularea acreditării. Se califică drept încălcare orice acțiune de agitație electorală pentru sau împotriva unui partid politic, concurent electoral sau candidat, a unui grup de inițiativă, participant la referendum, a opțiunilor la referendum sau încercarea de a influența opțiunea alegătorului, precum și nerespectarea în orice mod a drepturilor și obligațiilor observatorului sau divulgarea datelor cu caracter personal care au devenit cunoscute în procesul electoral.

31. În cazul în care persoana acreditată nu mai prestează servicii pentru organizația care a obținut acreditarea, conducătorul/reprezentantul acesteia are obligația, în 48 de ore, de a face cunoscut acest fapt organului electoral care a adoptat hotărârea de acreditare. Retragerea acreditării observatorului sau înlocuirea acestuia cu o altă persoană poate fi solicitată de către entitatea care a solicitat anterior acreditarea acestei persoane, printr-o cerere scrisă, în formă liberă, depusă la organul electoral respectiv.

32. Pentru nerespectarea dispozițiilor ce vizează domeniul protecției datelor cu caracter personal, observatorul poartă răspundere conform legislației. În cazul survenirii răspunderii, aceasta se aplică de către organele abilitate, în limita acțiunilor/inacțiunilor săvârșite de către observator.

33. Anularea acreditării observatorului în condițiile pct. 30 are ca efect decăderea persoanei respective din dreptul de a fi acreditată în această calitate în cadrul aceleiași perioade electorale.

34. În cazul în care Consiliul Electoral Central al Găgăuziei constată încălcarea de către observatorii internaționali a cadrului normativ electoral aplicabil alegerilor regionale, acesta poate solicita Comisiei Electorale Centrale anularea acreditării observatorilor.